

# НАРОД

Рукописи се не враћају.

Огласи и белешке наплаћују се по погодби.

Редакција је у улици Франковој бр. 20.

Главни уредник  
ДРАГ. С. ГОГИЋ

„Народ“ излази свакога дана по подне.

Штампарија се налази у Франковој улици бр. 20.

Власник  
КРСТА Љ. МИЛЕТИЋ

## МОРНАРСКА ПОВУНА

Лондон, 29. септембра

У Рајхстагу је немачки министар морине, адмирал фон Капеле, дао врло сензациона обавештења о побуни у немачкој морини. Он је рекао :

»На несрећу руска револуција завртела је главу неким личностима у нашој флоти и унела у њих револуционарне идеје. Њихов план био је да окупе представнике са свих лађа, да склопе посаду на непокорност, да парализују флоту и да земљу натерају на мир. Вероватно је, да се главни агитатор договарао у овом послу са независном социјалистичком партијом и да је изложио свој план посланицима Дитману, Хазеу и Фогтхеру.

Пој свој прилици он је и добио њихово одобрење.

Ја овде не могу дати извештај о догађајима, који су наступили и који су се одиграли у нашој флоти. Неколико личности, које су заборавиле своју част и своју дужност, претрпеле су заслужену казну.

Пошто је адмирал Капеле изложио ову револуционарну заверу у немачкој флоти, три члана социјалистичке мањине Хазе, Фогтхер и Дитман изјавили су, да је потпуно тачно, да су они преговарали са морнарима. Они су чикали канцелара, да стави њихову странку ван закона. У њиховој изјави каже се: »Бизмарк није успео, кад је покушао то да учини, а Михаелис има још мање изгледа, да ће моћи у томе да успе.«

## РЂАВИ ПРОРОЦИ

Један телеграм из Амстердама јавља:

Адмирал Тирпиц упутио је »Берлинер Тагеблату« ову депешу: »У вашем данашњем броју ви кажете, да сам ја предвиђао, како ће Енглеска бити побеђена сумаренским ратом, до половине јула. Ја узимам слободу, да вам кажем, да је ово тврђење нетачно.«

»Берлинер Тагеблат,« одговарајући на овај деманти, износи, да се ове Тирпицове речи налазе у једној брошури, коју је објавила пангерманистичка унија, где су оне саопштене као веран цитат онога, што је он казао.

Шеф немачке морине врло је осетљив према томе, што се његова пророчтва нису остварила у одређеном времену. Он показује вољу, да се ослободи од одговорности за тасвоја предвиђања. У ствари, Тирпицове уверење које је више пута у том облику помињано у штампи, а није демантовано, почело је да се колеба око половине септембра, кад је казао у једном интервјуу: »Из разлога политичке мудрости, желети је, да се не прориче тренутак пораза Енглеске.«

Даље »Берлинер Тагеблат« истиче лажне цифре, које је Тирпиц у Рајхстагу дао о броју немачких сумарена. Лист потсећа на случај да је листовима било забрањено, да се упуштају ма у какве коментаре о овој ствари. »Није Тирпиц једини рђав пророк. Према г. Цимерману, бившем министру спољних послова, уништење Енглеске требало је да се изврши за два месеца, према Хајдебранду за три месеца, према Ломану, директору полицијског друштва у Бремену и према г. Мелеру, директору друштва »Вулкан«, у фебруару идуће године, према капетану Кулветеру, крајем априла идуће године. Нема сумње да ће бити још доста нових пророчтва, која ће по својој вољи давати рок живота Енглеској.«

Већ је одавно престало у Немачкој победничко клицање о уништењу Енглеске сумаренским ратом. Рокови за уништење одлагани су, а са сваким одлагањем разочарење је расло док није достигло уверење, да од тог уништења нема ништа. Колико су, у том погледу

почели да се трезње у Немачкој, нема бољег доказа него што је изјава главног поборника сумаренског рата адмирала фон Тирпица.

Док је, на хиљаде вести о његовим плановима и о његовим надама, бутао примајући све што се тврдило, да је он рекао о успеху сумаренског рата и док се осмејкивао на безброј карикатура, које су га представљале као морског Бога — адмирал фон Тирпиц сад се брани од »подметања« да је он прорицао брз и сигуран успех сумаренског рата.

Такав деманти очевидно нема никаквог значаја. Он је само необичан.

## КРАТКЕ ДЕПЕШЕ

Лондон. — Војни критичар Репингтон верује да ће Немци у току идуће зиме повући са источног на западни фронт 30 до 40 дивизија, опомињући Савезнике да предузму потребне мере.

Цирих. — Немачки званични извештаји о борбама у Фландрији признају надмоћност енглеске артиљерије и пешадије, као и губитак земљишта.

Атина. — Осим унутрашњег зајма од 100 милиона драхми, грчка влада закључиће и један спољни зајам.

Њујорк. — Велико незадовољство влада у Аргентини против председника републике који, у пркос жељи целе скупштине, и даље подржава неутралност са Немачком. Чак се говори, да председник аргентинске републике намерава да сазове конгрес неутралних америчких држава.

## ЗВЕЗДИЦЕ

За оне који примају 640 каже се да су на коти 640. Сад предлажу неки с те коте: »Пошто је ова кота сувише брисан простор, то молимо да се попнемо на коту 800.«

Гаргантуа

## МАЛО ЈЕ

Лондон, 29 септ.

»Рејнолдс Њуспанер« ја вља, да се у дипломатским круговима тврди, да је Аустрија расположена да се одрекне свих претензија на српске територије и да је готова да реституира Србију са потпуном уставном слободом. Боље би било да се Аустрија истински одрекне свих српских области, него што се стара о нашем Уставу. У томе се ми боље од ње разумемо, боље и пошвеније.

## СПРЕМА ЗА ИЗБОР

Петроград, 29 септ.

Једна објава Провизорне Владе доноси званичну листу о броју чланова за Уставотворну Скупштину. Укупно има 730 изборних области. Важније су области: Петроград, који бира 20 чланова, Москва 19, кавкауска област 36, кијевска 22, доње донска 17 ит.д. (Агенција »Вестник«.)

## РЕЧИ И ДЕЛА

Солун, 29 септ.

Бугарска штампа објављује серију чланака како маларија коси српску војску и закључује, да ће савезници морати да повуку војску до самих солунских положаја.

Прошле године било је више жртава од болести, па ипак су Савезници отерали Германо-бугаре из Острва на другу страну Битоља. Другог коментара не треба.

## РУСКА ВЛАДА

Петроград, 29 септ.

У новом руском кабинету има три револуционарна социјалиста, и то: председник владе, Керенски, министар саобраћаја Леви-розовски и земљорадње Авксентијев; четири демократска социјалиста: министар унутрашњих дела Никитин, правде Малкантовић, рада Гвоздев и снабдевања Прокоповић; три независна социјалиста: министар војни генерал Верковски, морине адмирал Вердеревски

и просвете Саласкин и један радикални демократа, министар финансија Бернатски.

Осим тога у кабинету има четири кадета: министар трговине и индустрије Коновалов, јавне помоћи Кишкин, црквених послова Карташев и државни контролор Смирнов.

Два су министра ван странака: Терещенко, министар спољних послова и председник економског савета Трећаков. (Агенција »Вестник«.)

## ЗАНЕСЕНИМА

Цирих, 29 септ.

»Берлинер Цајтунг ам Миттаг« пише, поводом тврђења у немачкој штампи, да је савезничка офанзивна моћ опала:

»Ми смо чешће опомињали публику, да се чува оваквих лажних уверења. Ако би оваква тврђења и била у неким детаљима тачна, опасно је извлачити из њих опште закључке. Наши су непријатељи доса снажни да наставе борбу и њихове више команде извесно ће још једанпут покушати, да новим нападима промене ситуацију.«

## ВЕЧИТО ИСТО

Амстердам, 29 септ.

Берлински дописник »Хелнише Цајтунга« јавља, да у обавештеним круговима Рајхстага круже врло занимљиви гласови. Говори се, да је држан један крунски савет и да су на њему, до најмањих појединости утврђени немачки услови за мир.

## Кривац за рат

Ниже изложени хронолошки преглед свих факата, који су претходили отварању непријатељства, без икаквих коментара, најочитије говори о одговорности Немачке и Аустрије за светски рат.

15. јуна. Аустријски престолонаследник и надвојвода Франц Фердинанд, убијен је у Сарајеву.

22. јуна. Одржан је важан крунски савет у Потсдаму.

28. јуна. Француски генерални конзул у Пешти јавља, да Аустрија свакодневно шаље топове и муницију у великим количинама на српску границу.

8. јула. Г. Жил Камбон, француски амбасадор у Берлину, извештава своју владу да се у Немачкој раздају већ увелико упуства за мобилизацију.

10. јула. Аустрија упућује Србији ноту, у облику ултиматума, и тражи да јој се одговори најдале до суботе, 12.

јула у 6 сати у вече. Примена ове ноте логички би довела до интервенције аустријске владе у унутрашњим пословима Србије.

11. јула. Немачки министар спољних послова, граф Берхтолд, доставља великим силама аустријску ноту, и примећује да »ју не треба сматрати као прави ултиматум«, и да ће, ако се не буде дало задовољења, Аустрија отпочети са војним припремама, не са операцијама. — Русија тражи да се продужи рок, који је дат Србији за одговор.

12 јула Француска, енглеска и италијанска влада помажу руски предлог. Државни секретар у немачком министарству спољних послова, фон Јагов, примио се отправништва послова у Русији тек доцкан у вече, а то ће рећи у тренутку када је аустријском ултиматуму истекао рок.

Граф Берхтолд извештава да не може одобрити проду-



жење рока Србији, и каже да је предвидео све могуће последице свога непомирљивог држања, а нарочито евентуалност судара с Русијом чијем утицају не сме подлећи.

Сер Едвард Греј предлаже великим силама да траже од Аустрије и Русије да, у случају мобилизације, не допусте својим трупама да пређу границу, «како би четири велике силе имале времена да покушају да изравњају ствари». Овај предлог примиле су одмах са одобравањем Француска и Италија.

Немачка објављује рат Русији у 7 сати увече.

20. јула. Немачка гази неутралност Луксенбурга. Немачка упућује Белгији ултиматум, тражећи да допусти немачкој војсци прелаз преко белгијске територије.

21. У 7 сати ујутру белгијска влада одбија да се покори немачком ултиматуму.

Немачке трупе прелазе белгијску границу код Гемериха.

У 6 сати и 45 минута увече, Немачка објављује рат Француској.

22. јула. Немачка објављује рат Белгији.

23. јула. Енглеска објављује рат Немачкој.

Аустрија објављује рат Русији.

24. јула. Прекид односа између Србије и Немачке.

28. јула. Прекид односа између Француске и Аустроугарске.

30. јула. Енглеска објављује рат Аустроугарској.

## СВУДА ШПИЈУНИ

Штокхолм, 29 септ.

Лист «Социјал Демократен» јавља да је у подруму једног шпанског поданика, Конрада Рандорфа, у Штокхолму, нађено више стотина пушака и револвера, модела немачког државног оружја. Осим тога нађена је велика количина прокламација на финском и руском језику. — Шведска полиција отпочела је истрагу.

## ОПАСНЕ ПОЈАВЕ

Лондон, 29 септ.

Рајтерова Агенција сазнаје да је у Лондон стигла вест из извора достојног веровања да је оштру дебату, која се 26 овог месеца водила у Рајхстагу, изазвало ово:

Послуга са 4 немачке рат-

## ЗВАНИЧНИ ИЗВЕШТАЈИ

### ФРАНЦУСКИ КОМИНИКЕ

У току дана све су артиљерије биле активне на разним тачкама фронта, нарочито у области Епин де Шеврињи, јужно од Бит ди Менила где су Французи задржали немачка одељења, која су покушала да приђу француским малим положајима, и на десној обали Мезе. Мешадјске акције није било.

Источна војска. — Артиљеријска борба понова је постала активнија, нарочито у области Дојрана и северно од Битоља. Енглеске трупе извршиле су пре-

не лађе, међу којима су биле и «Кајаер» и «Вестфален» укотвљене у Вилхелмсхафену, била се побунила и напустила лађе Послуга са брода «Вестфален» пре него што је напустила лађу ухватила је капетана и бацела у море. Његово тело није нађено пуних осам дана. Одмах је наређено једном пуку маринске пешадије да угуши побуну, али је он одрекао послушност. За тим је послат један олденбургски пук, који је опколио побуњенике, и они су били прижорани на предају.

За то време крстарила је лађа «Нирнберг» изван пристаништа. Њена послуга побунила се такође, похапсила све офицере и кренула бродом ка обалама Норвешке. На путу је пресретне једна флотила торпиљера, чији је командант био зачуђен, што «Нирнберг» не одговара на знаке који му се дају. Капетан одмах, телеграфом без жица, затражи инструкције од поморске власти у Вилхелмсхафену.

Добно је наређење да зароби «Нирнберг» или да га потопи. Торпиљери опколише лађу и послуга се предала кад је видела да ће бити потопљена.

Кад је побуна угушена, Кајаер је у пратњи канцелара Михаелиса отишао у Вилхелмсхафен. По његовом наређењу убијена су три побуњеника. Михаелис је због тога протествовао и одбио да прими на себе одговорност, без одобрења Рајхстага. Осим тога што су три мариара убијени, изречене су над многима строге казне и више њих осуђено на робију. Тврди се да је ова побуна избила због врло рђаве исхране и рђавог поступања од стране официара.

## ПАПА И ПАСТОРИ

Берн, 29 септ.

Међу немачким протестантским пасторима појавио се покрет против Папине иницијативе за мир, па чак и против одговора немачке владе. Један пастор удружио је овакву посланицу својим парохијанима:

«Римски папа пружио је своје слабе руке, да створи мир без победника, и побеђених. Али ми полагамо сву наду у добар немачки, који долази од Бога а не у рђав мир међународни, који долази од Папе».

пад у бугарске ровове близу Дојрана.

### ЕНГЛЕСКИ КОМИНИКЕ

Последња 24 сата наши су аероплани вршили извиђања и митраљезима гађали непријатељске ровове. Један наш пилот, нападнут од немачке артиљерије, спустио се врло ниско и напао је топовску послугу, која се разбегла, и тако су топови ућуткани. Јутрос рано бомбардовани су жељезнички чворови у Туру и Лихтевеле. Бачено је много експло-

зива. Сви су се наши апарати вратили неповређени.

Доцније. — Кад је настало видније, артиљерија је, потпомогнута нашим аеропланима, дејствовала успешно на целом фронту. Заробили смо 70 војника. Пешачких борби није било. Велика количина бомба бачено је на непријатељске логоре као и на батеријске амблане. Оборено је 5 непријатељских аероплана и више њих натерано да се спусте. Наша 4 апарата нема-

### РУСКИ КОМИНИКЕ

У области села Скул непријатељска артиљерија бомбардовала је наше истакнуте елементе. На сектору, јужно од псковског пута непријатељска артиљерија показала је велику активност, нарочито против наших пложаја, југоисточно од Спитали.

Балтичко море. — У уторак наше патроле среле су у мореузу Ирбен десет непријатељских скупљача мина и отпочели борбу са њима.

Један миноносац запаљен је, непријатељ се повукао на југ.

Истог дана 14 непријатељских апарата приближили су се Дерезу. Више њих спустило се у воду и бацали мине на један транспорт али без резултата. У очи тога дана 8 непријатељских авиона напали су на Зерел. Два међу њима оборили су наши авијатичари.

## ВИЛЗОНОВ ПРЕДЛОГ

Лондон, 29 септ.

Дописник «Морнинг Поста» из Вашингтона телеграфисао, да су главне тачке из војног програма председника Вилзона и његових савезника ови: Да опреме и да обуче војску од 3 милиона људи, која ће отићи на фронт; да потроше 2 милијарде долара за тешку артиљерију и за муницију, 250 милиона долара за конструкцију торпиљера, 2 милијарде долара за конструкцију трговачких лађа и да персонал у морини повећају од 150.000 на 200.000, са одговарајућим повећањем трупа маринске пешадије.

## ЗАЛУДАН ПОСАО

Париз, 29 септ.

Дописник «Тана» из Женева јавља:

«Чуо сам за нов немачки маневар. Једна немачка личност из дипломатског света изјавила је: «Од сада рат може водити само триумф Енглеске и њених савезника Американаца и Јапанаца. Интерес је Француске, да експлоатише немачку потребу за миром. На тај начин она би добила један део Лорена, или можда цео Алзас и Лорен».

Бескорисно је, вели «Тан», да се подвуча перфидан карактер овог намигивања. Немачка пропаганда, која је ту скоро покушала да увери Русе и Енглеце, да се они боре за тобожње империјалистичке циљеве Француске, за леву обалу Рајне и т. д., сад уверава Французе, да се они боре за Енглеску, Америку или Јапан.

# НАЈНОВИЈЕ ВЕСТИ

П А Р И З. — «Матен» има ову депешу из Цириха: «Јављају из Берлина, да је комисија Рајхстага за ревизију Устава одложила питање за време по закључењу мира.»

ЛОНДОН. — Одржан је један савет законодавних комисија, који ће проучити питање о ратним пензијама. Други савет држан је у Паризу и бавио се трговачким питањима, која интересују Савезнике.

П А Р И З. — Велики успех, који су Керенски и његове колеге задобили на демократској конференцији, знатно ће им помоћи да савладају унутрашње тешкоће. Максималистичка опозиција, која је, пре кратког времена, изгледала опасна, изгубила је терен у земљи.

ЦИРИХ. — У главној комисији Рајхстага представник министра војног изјавио је, да главна команда не пристаје да пусти кући најстарије класе, пошто војна ситуација не допушта да се ослабе ефективи у овом моменту.

ЦИРИХ. — Председник бечке општине Вајскирхнер оштро је критиковао на једном збору аустријску владу, чије је одговорном за страшну ситуацију, у којој се становништво налази у погледу намирница. Он је на крају рекао, да је широким масама становништва немогуће да купе ни онолико намирница, колико је потребно за одржавање живота.

ЛОНДОН. — У једном говору, који је јуче држао, г. Черчил нарочито истиче колико много дугује Енглеска Француској. «Први удар ове страховите свечаје борбе поднела је Француска пре него што су јој Енглеска и Италија указале помоћ. Захваљујући крви и јунаштву Француске, светска цивилизација спасена је у почетку рата. Реституција Белгије намеће се сама! Али ће велики символ победе, који ће допустити Немачкој да призна своје заблуде, бити ослобођење Алзаса и Лорена».

БЕРН. — Немачки министар спољних послова Кулман, својим ласкањем Рајхстагу, успео је да придобије велики део јавног митљења. Штампана навалује да он замени Михаелиса.

РИМ. — Према једној депеши «Идеа Национале», немачки адмиралитет концентрише у Балтичком мору велике поморске снаге.

ЖЕНЕВА. — Из Варшаве јављају, да је пољски провизорни државни савет решио да предложи за Регентски Савет архиепископа Краковског, кнеза Здјелова Љубомирског и Јосторовског. Ова одлука предаће је бечкој и берлинској влади.

КОПЕНХАГЕН. — Немачка је у северном делу Шлезвигу узела у војску 25.000 Данаца. Од њих је доловине јуна 1917. погинуло 4298.

ЦИРИХ. — Бирачки одбор у Трептов Брескову, близу Берлина, тражио је, да њихов преставник у пруском Ландтагу, пастор Трауб поднесе оставку. Бирачки сматрају да је он својом пангерманистичком пропагандом изгубио њихово поверење.

П А Р И З. — Министар финансија одобрио је нове новчанице од 20 франака, којима ће се постепено заменити досадашњи тип тих новчаница.

П А Р И З. — Јављају да је авијатичар, капетан Ерто, из ескадриле зване «ескадрила рода» рањен на два места у једној ваздушној борби. Тој истој ескадрили припадао је и капетан Гинме.

П А Р И З. — Државни подсекретар г. Жонар изјавио је: «Наша источна војска нема шта више да се боји од атинске владе. То је влада пријатељска и савезничка од које се може много надати. Ми ћемо употребити све грчке фабрике муниције и локалне изворе коже и ткива а ускоро ће и грчка војска од 300.000 људи бити на солунском фронту.»

ШТОКХОЛМ. — Шведски кабинет поднео је оставку. Краљ је молио министре да остану на своме месту, док он не проучи ситуацију.

П А Р И З. — По саслушањима заробљеника види се, да морал код немачких трупа све више опада. 261 и 262. пук за време напада у маси је побегао у позадину. Један подофицир каже, да је паника настала због класе од 1918 године, која је невична за борбу а која чини највећи део ових пукова.

АМСТЕРДАМ. — Ситуација у Немачкој је врло критична. Револуција са побуњене три крстарице шири се и на Хил. Било је више манифестација за мир. Верује се да ће револуција преки на целу марину. — Саобраћај између Вилхелмсхафена и остале Немачке је прекинут. Послате су трупе да угуше револуционарни покрет.

Солун, 29 септ. Извештај Штаба Источне војске. — На целом фронту канонада много живља него обично.

Преко ноћ и јутрос одбили су Французи, Италијани и Грци читав низ патрола и непријатељских одељења.

## МАЛИ ОГЛАСИ

Нова американска зубна клиника. — Н. Параскевопулос зубни лекар, који је своју зубно-лекарску науку сиршио у Америци и лечи по најновијој американској методи основао је свој зубни ателеу у Солуну у улици Игњатијевој бр. 357, близу Камаре, у клиници д-ра Тониса, 3—4